

JAARRAPPORT 2020

BIJ VRAGEN OVER GEWELD

Beste lezer,

bedankt om de tijd te nemen om het jaarrapport van hulplijn 1712 te lezen. 1712 is de professionele hulplijn voor burgers die een vraag hebben over geweld, misbruik en kindermishandeling.

Vorig jaar kreeg 1712 het hoogste aantal oproepen sinds zijn oprichting: 8.059 unieke oproepen over 11.305 gemelde personen of (mogelijke) slachtoffers van geweld, misbruik of kindermishandeling.

De stijging van 49% meer oproepen over 53% meer (mogelijke) slachtoffers van geweld is toe te schrijven aan verschillende factoren. Tijdens de eerste lockdown kwam er meer familiaal geweld voor en zetten meer mensen de stap naar hulpverlening. De stijging heeft ook te maken met de nieuwe openingsuren van 1712 die met de helft zijn uitgebreid. Tot slot droegen verschillende campagnes en media-aandacht bij tot de bekendheid van de hulplijn.

In dit rapport nemen we de cijfers van 2020 onder de loep en besteden we aandacht aan enkele publieksgerichte campagnes. Verder staan we stil bij de lockdown en het thema familiaal geweld.

Verder wil ik iedereen bedanken die de werking van 1712 mogelijk maakt, in de eerste plaats de tientallen 1712-hulpverleners. Zij maken het verschil voor talloze mensen met een hulpvraag over geweld. Hun zorgzame en professionele aanpak draagt bij tot de kwaliteit van de hulpverlening.

Ook wil ik de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling bedanken. De werking van hulplijn 1712 steunt op die twee organisaties. Tot slot gaat mijn dank uit naar de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin die de hulplijn ondersteunt.

Wim Van de Voorde, Vlaams coördinator hulplijn 1712

INHOUDSOPGAVE

01

GEWELD TIJDENS DE CORONACRISIS

02

49% MEER OPROEPEN

03

WAAROVER CONTACTEREN MENSEN 1712?

04

HOOFDVORM VAN GEWELD

05

WIE ZIJN DE SLACHTOFFERS?

06

WIE CONTACTEERT 1712?

07

CONTEXT VAN GEWELD

08

HOE EN WANNEER CONTACTEREN MENSEN 1712?

09

WELKE HULP BIEDEN 1712-HULPVERLEENERS?

10

1712 IN MEDIA EN CAMPAGNES

GEWELD TIJDENS DE CORONACRISIS

Als gevolg van de coronacrisis werd het openbare leven gedeeltelijk stilgelegd. Kinderopvang, scholen, bedrijven en vrijetijdsverenigingen waren minder of niet toegankelijk en tijdens de eerste lockdown mochten mensen enkel essentiële verplaatsingen afleggen.

In vele gezinnen en bij vele koppels waren er risicofactoren voor familiaal geweld en kwam een aantal beschermende factoren onder druk te staan. Het sociaal isolement, de afwezigheid van een ondersteunend netwerk, het gebrek aan dagbesteding, inkomensverlies, slechte woonomstandigheden, spanningen en stress zijn enkele risicofactoren van familiaal geweld waarover mensen getuigden.

Hulplijn 1712 kreeg veel meer oproepen over intrafamiliaal geweld en over partnergeweld en kindermishandeling in het bijzonder. Vooral in april, mei en juni was het aantal oproepen ongezien hoog. Opvallend is dat 1712 in die periode meer e-mails ontving. Wellicht kon niet iedereen tijdens de eerste lockdown in alle discretie met 1712 bellen of chatten.

Of familiaal geweld is toegenomen kun je niet concluderen op basis van oproepen naar 1712. Het cijfer zegt wel iets over de bekendheid van de hulplijn en de doorstroming naar professionele hulpverlening. Op zich is het hoopvol dat meer mensen contact opnemen met 1712 want de overgrote meerderheid van de slachtoffers van geweld komt nooit in de statistieken terecht.

Als we kijken naar studies over familiaal geweld tijdens de lockdown en de verschillende bevestigingen waarin de thema's 'conflict' en 'geweld' aan bod kwamen,¹ het gestegen aantal meldingen over familiaal geweld in (bepaalde) politiezones en het gestegen aantal oproepen over dit thema bij andere hulplijnen komen we tot de vaststelling dat familiaal geweld is toegenomen tijdens de eerste lockdown. Dit is een heel belangrijke conclusie waar we als samenleving rekening mee moeten houden.

Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de omvang van geweld, misbruik en kindermishandeling al zeer groot was voordat er sprake was van de coronacrisis. Minstens 3% van de kinderen is het slachtoffer van een ernstige vorm van kindermishandeling. Ongeveer 12% van de volwassenen maakte het afgelopen jaar geweld mee door toedoen van een partner of ex-partner.

De omvang van geweld in onze samenleving wijst op het belang van een laagdrempelige en toegankelijke hulplijn waar mensen anoniem en gratis terecht kunnen met al hun vragen. Die opdracht vervult 1712 al 10 jaar dankzij de inzet en betrokkenheid van zijn professionele hulpverleners.

49% MEER OPROEPEN

In 2020 kreeg de hulplijn 8.059 oproepen over 11.305 gemelde personen. Het gaat over mails, telefonische oproepen en chatgesprekken. Hiermee is hulplijn 1712 één van de grootste professionele hulplijnen in Vlaanderen. Ten opzichte van 2012, het opstartjaar van 1712, is er sprake van meer dan een verdriedubbeling van het aantal oproepen.

+49%

**AANTAL OPROEPEN
IN 2020**

+53%

**AANTAL GEMELDE PERSONEN
IN 2020**

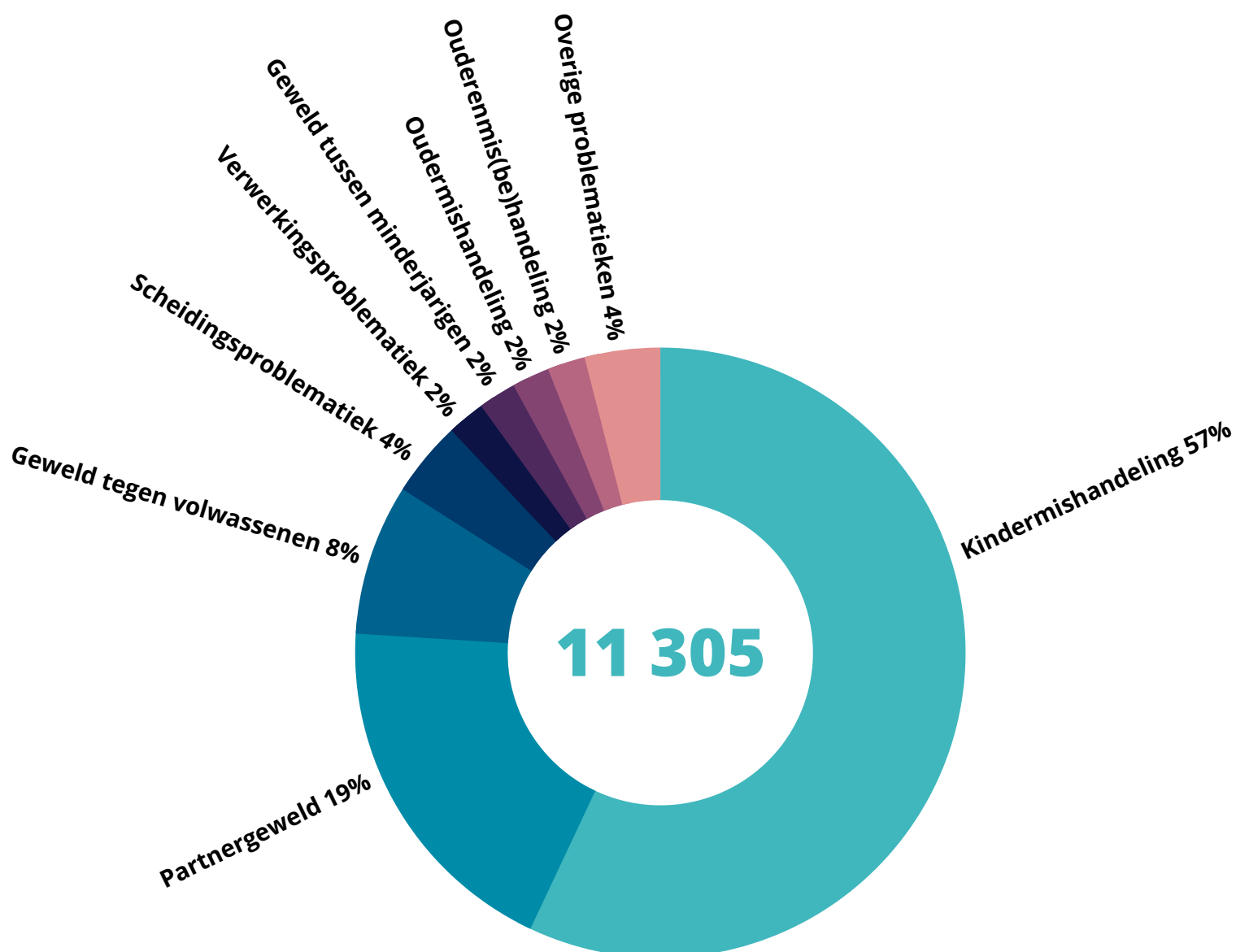
	OPROEPEN	MOGELIJKE SLACHTOFFERS
2014	4 676	4 837
2015	4 707	5 934
2016	4 596	6 272
2017	4 812	6 792
2018	5 126	7 218
2019	5 409	7 402
2020	8 059	11 305

WAAROVER CONTACTEREN MENSEN 1712?

De meeste mensen contacteren 1712 over kindermishandeling. Kindermishandeling is een verzamelterm voor verschillende vormen van lichamelijk, emotioneel en seksueel geweld op kinderen en kinderverwaarlozing.

Over 6.407 (mogelijke) slachtoffers van kindermishandeling kreeg 1712 een oproep. Dit is een stijging van 45% ten opzichte van 2019.

BELANGRIJKSTE PROBLEMATIEKEN NIVEAU GEMELDE PERSONEN

Partnergeweld is de op één na meest voorkomende problematiek bij 1712. Partnergeweld is een verzamelterm voor lichamelijk, emotioneel, seksueel en financieel geweld tussen (ex-)partners. De oproepen gaan onder andere over situationeel koppelgeweld, stalking en dwingend controlerend partnergeweld.

Over 2.110 (mogelijke) slachtoffers van partnergeweld kreeg 1712 een oproep. Dit aantal steeg met 85% ten opzichte van 2019.

Geweld tegen volwassenen volgt als derde meest voorkomende problematiek. Het gaat over 887 mogelijke slachtoffers of 8% van het totaal aantal gemelde personen.

Scheidingsproblematiek is de vierde meest voorkomende problematiek. Over 428 personen betrokken in een scheiding kreeg 1712 een oproep. Ook hier zien we een stijging van 28% ten opzichte van 2019.

Verder kreeg hulplijn 1712 oproepen over een verwerkingsproblematiek, over geweld tussen minderjarigen, oudermishandeling en mis(be)handeling van oudere mensen. Elk thema is van toepassing op ongeveer 2% van het totaal aantal gemelde personen.

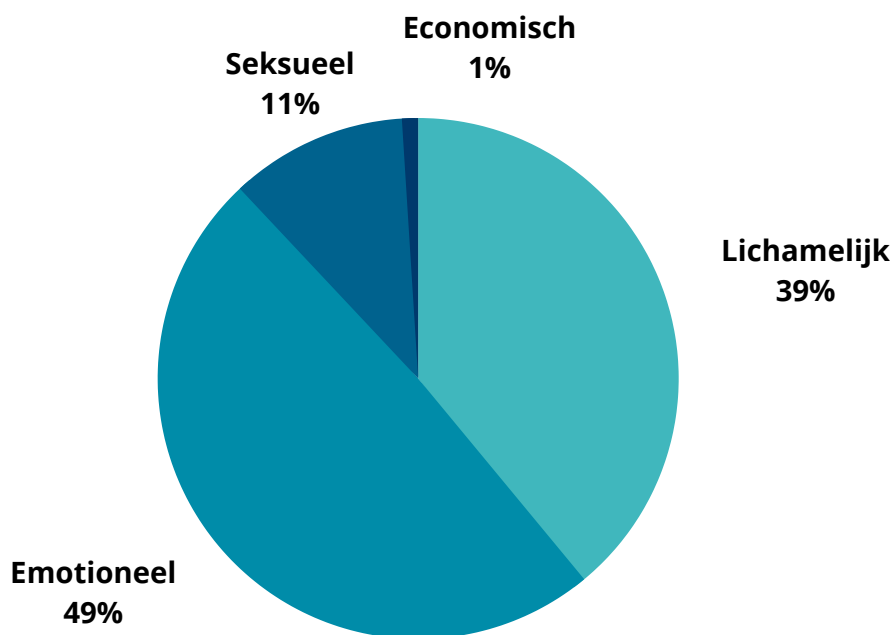

HOOFDVORM VAN GEWELD

Het thema 'geweld' brengen mensen vaak in verband met lichamelijk geweld en minder met emotionele en lichamelijke verwaarlozing, emotioneel geweld of economisch geweld. Vaak komen verschillende vormen van geweld samen voor.

Bij al de (mogelijke) slachtoffers van wie 1712 de voornaamste vorm van geweld registreerde, wordt bij 39% lichamelijk geweld of lichamelijke verwaarlozing als voornaamste vorm van geweld geregistreerd. Bij 49% van de slachtoffers is emotioneel geweld of - verwaarlozing de voornaamste vorm van geweld. Bij 11% registreert 1712 seksueel geweld als de voornaamste vorm van geweld en bij 1% economisch geweld.

VOORNAAMSTE VORM VAN GEWELD EN VERWAARLOZING

Seksueel geweld zien we, verhoudingsgewijs, meer voorkomen als subcategorie bij kindermishandeling en als subcategorie bij 'geweld tussen minderjarigen'. We weten uit onderzoek dat seksueel grensoverschrijdend gedrag meer voorkomt op minderjarige leeftijd. Zo heeft één op de vijf Vlaamse meisjes en één op de tien Vlaamse jongens grensoverschrijdend gedrag meegemaakt op minderjarige leeftijd.²

Opvallend is dat 1712 seksueel geweld vaker als voornaamste vorm van geweld registreert bij de 1712-chat (18% van de chatgesprekken).

Economisch geweld zien we, verhoudingsgewijs, veel meer voorkomen bij ouderenmis(be)handeling.

2
Buisse, A., Caen, M., Dewaele, A., Enzlin, P., Lievens, J., T'Sjoen, G., Vermeersch, H. (2013). Seksuele gezondheid in Vlaanderen. Gent: Academia Press.

WIE ZIJN DE SLACHTOFFERS?

1712 kreeg oproepen over 11.305 gemelde personen of (mogelijke) slachtoffers van geweld, misbruik of kindermishandeling.

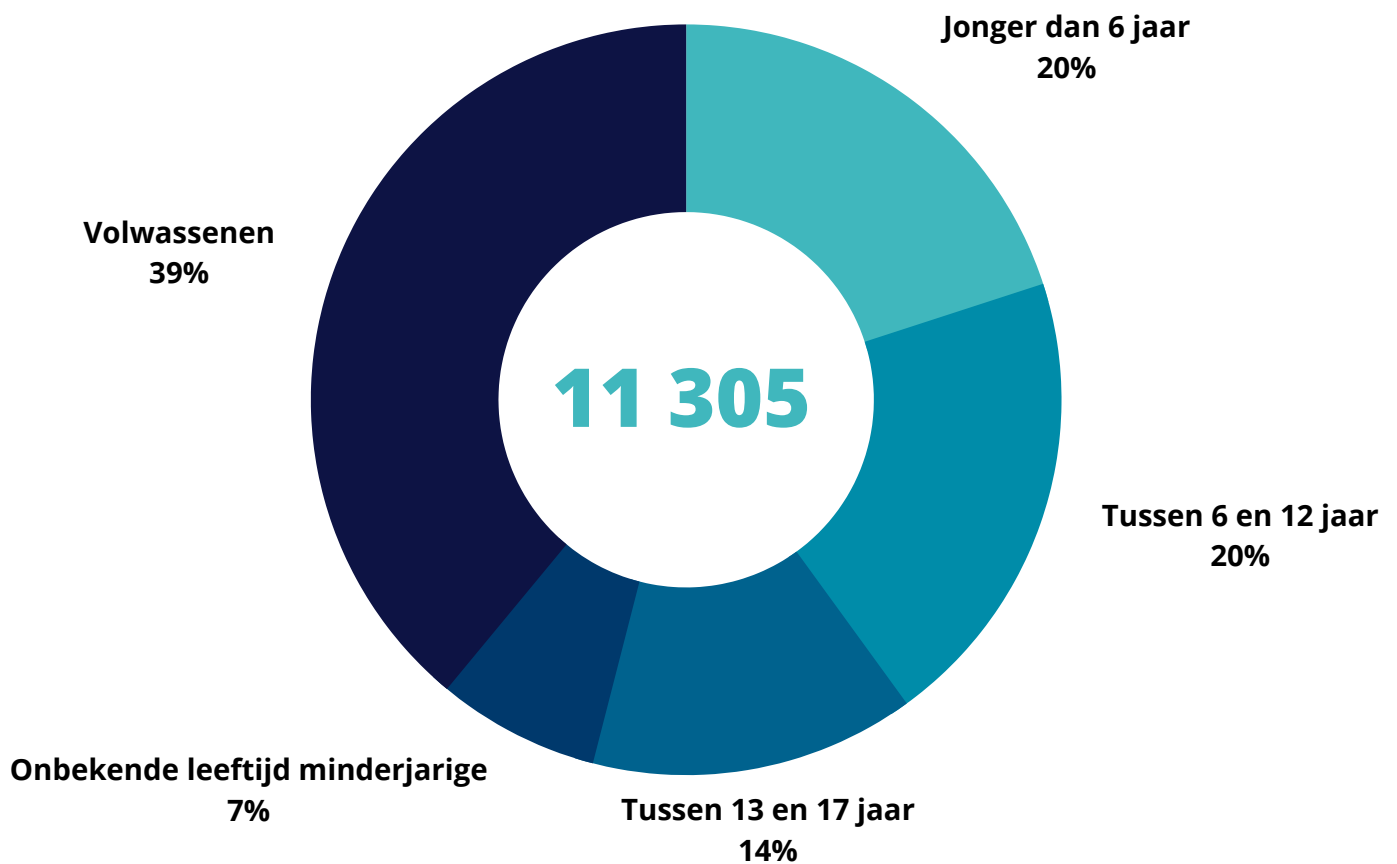
De oproepen gingen over 6.853 minderjarige slachtoffers of meer dan 60% van het totaal aantal gemelde personen.

De oproepen gingen over 4.433 kinderen jonger dan 12.

De oproepen gingen over 2.194 baby's, peuters en kleuters.

Bij de minderjarige slachtoffers zijn er minder mannelijke (45%) dan vrouwelijke slachtoffers (55%). Bij volwassen slachtoffers is 28% man en 72% vrouw.

OVER WIE KREEG 1712 EEN OPROEP?

WIE CONTACTEERT 1712?

1712 is een anonieme hulplijn. 5.739 personen (71%) kozen voor anonimiteit, een opmerkelijke stijging ten opzichte van 2019. Toen kozen 3.453 mensen (64%) hiervoor.

De meeste mensen die 1712 contacteren, contacteren 1712 over iemand anders. Bij één op de drie oproepen is de contactnemer zelf slachtoffer (2.708). Eén op de vijf contactnemers is (stief)ouder van het slachtoffer (1.650). Eén op de zeven contactnemers is een andere familielid. Eén op de tien contactnemers is een buur van het slachtoffer (804). Hulplijn 1712 kreeg vorig jaar een honderdtal oproepen meer van burens in vergelijking met 2019.

Bij de chat liggen de verhoudingen anders: daar is meer dan de helft van de contactnemers zelf slachtoffer. Wellicht verklaart het meer anonieme karakter van deze vorm van hulpverlening het verschil met de telefonische hulpverlening.

Meer dan 91% van de contactnemers komt uit de directe omgeving van het slachtoffer (familie, vrienden, burens,...).

Slechts 240 personen (3% van het aantal) zijn plegers of komen uit de directe omgeving van de plegger. Dit relatief lage aantal heeft verschillende oorzaken: sommige plegers (h)erkennen niet dat ze plegger zijn en/of voelen de schroom om de stap te zetten naar hulpverlening. Dat communicatiecampagnes van 1712 zich vooral richten op omstaanders of slachtoffers van geweld is een andere verklaring.

Ongeveer 5% van de contactnemers van wie de leeftijd gekend is, is minderjarig. Het aandeel minderjarigen dat met 1712 chat, is veel hoger dan aan de telefoon (ongeveer één op vijf).

Ongeveer 73% van de contactnemers van wie het geslacht bekend is, is vrouw (5.869). Dit roept de vraag op hoe hulpverlening beter mannen kan bereiken om de stap te zetten naar hulpverlening en geweld bespreekbaar te maken.

CONTEXT VAN GEWELD

Bij meer dan 91% van de (mogelijke) slachtoffers bij wie de context van geweld bekend is, komt het geweld in het gezin of de brede familiale context voor.

1712 kreeg ook oproepen over geweld tijdens de vrije tijd (192) en op school (104). Over geweld in andere omgevingen zoals jeugdinstellingen, rust- en verzorgingstehuizen, geloof en religie, wordt 1712 niet zo vaak gecontacteerd.

HOE EN WANNEER CONTACTEREN MENSEN 1712?

De meeste oproepen zijn telefonisch (71%), gevolgd door mails (18%) en chat (11%). Dankzij een verdriedubbeling van de chatopeningsuren in april 2020 voerde 1712 911 chatgesprekken, zes keer meer dan in 2019. De hulplijn ontving de meeste oproepen op maandag en in de maanden april, mei en juni, tijdens de eerste lockdown, met een piek in april 2020 (967).

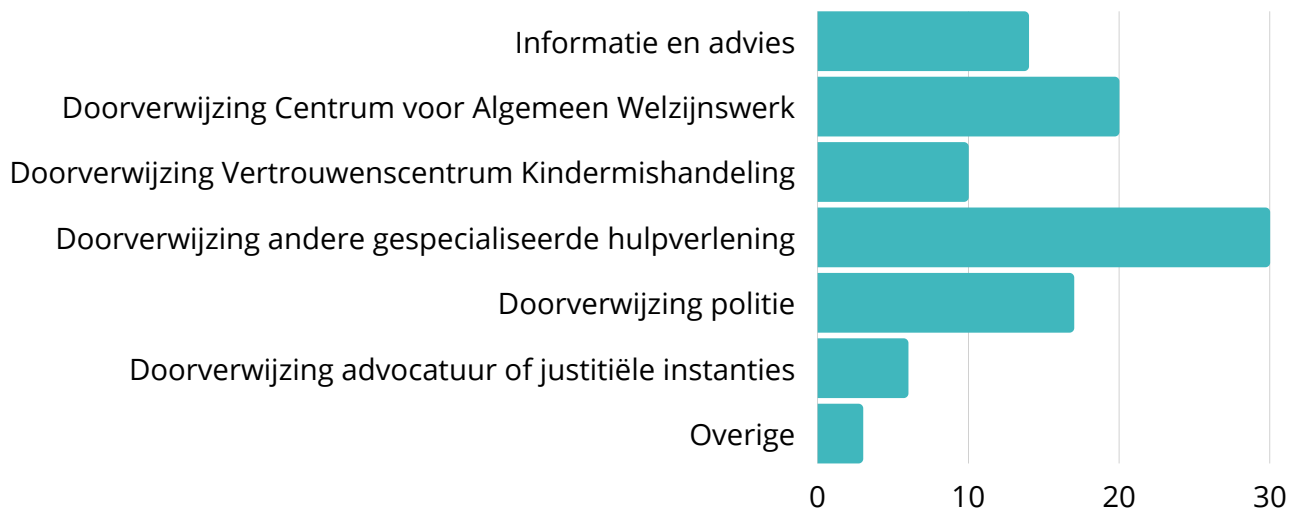

WELKE HULP BIEDEN 1712-HULPVERLENERS?

Hulplijn 1712 is een voorbeeld van eerstelijns hulpverlening. Professionele hulpverleners bieden een ondersteunend gesprek aan, geven informatie en advies of verwijzen door naar meer gespecialiseerde hulpverlening, politie of justitie. Een oproep of een dossier kan meerdere doorverwijzingen inhouden.

In 2020 steeg het aantal doorverwijzingen naar de politie (2.876) met 78% ten opzichte van vorig jaar. Dit kan te maken hebben met verschillende factoren zoals het meer acute karakter van het geweld en de hulpvraag van de contactnemer.

WELK GEVOLG GEEFT 1712 AAN EEN OPROEP?

1712 IN MEDIA EN CAMPAGNES

Als je eens wist... (februari)

Naar aanleiding van de documentairereeks 'Als je eens wist', lanceerde hulplijn 1712 een campagne over kindermishandeling in samenwerking met het Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling. Gedurende een maand toonde 1712 een spot over kindermishandeling op sociale media en televisie.

Verdrievoudiging 1712-chat aanbod (april)

Als antwoord op de sterk gestegen vraag naar hulp tijdens de eerste lockdown breidde 1712 zijn openingsuren met de helft uit.

Daarnaast lanceerde 1712 een postercampagne en animatie met tips hoe je een escalatie van familiaal geweld kunt voorkomen. Experts intrafamiliaal geweld van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling ontwikkelden de poster in samenwerking met het expertisecentrum Resilient People van UC Leuven-Limburg.

1712 IN MEDIA EN CAMPAGNES

“Bang om in uw kot te blijven?” (mei)

In mei lanceerde hulplijn 1712 een campagne over huiselijk geweld met de slogan “Bang om in uw kot te blijven?”. Daarmee wilde de hulplijn slachtoffers en personen betrokken bij huiselijk geweld aansporen om 1712 te contacteren. De boodschap van de campagne zinspeelde op het motto van de eerste lockdown in Vlaanderen "Blijf in uw kot!".

#Kijknietweg van grensoverschrijdend gedrag (oktober)

De jaarlijkse 1712- campagne van de Vlaamse overheid #kijknietweg richtte zich op omstaanders en slachtoffers van psychisch, lichamelijk en seksueel grensoverschrijdend gedrag in sport en cultuur. Turnster Aagje Vanwalleghem, atlete Louise Carton, actrices Marijke Pinoy en Anemone Valcke en tientallen andere BV's zetten hun schouders onder de campagne of getuigden over grensoverschrijdend gedrag in hun sector.

1712 IN MEDIA EN CAMPAGNES

Samenwerking met Twitter (november)

Naar aanleiding van de Internationale Dag tegen Geweld op Vrouwen kondigden Twitter en hulplijn 1712 een nieuwe samenwerking aan bij de aanpak van geweld, misbruik en kindermishandeling. Twitteraars die zoeken op termen die te maken hebben met geweld of die wijzen op een hulpvraag, krijgen voortaan het aanbod van hulplijn 1712 te zien.

Vermelding door VRT (december)

In december publiceerde de VRT zijn nieuwe beheersovereenkomst met de Vlaamse regering. Naar het voorbeeld van de Zelfmoordlijn bij berichtgeving over suïcide, zal de openbare omroep voortaan 1712 vermelden bij berichtgeving over geweld, misbruik of kindermishandeling.

1712 IN MEDIA EN CAMPAGNES

Een nummer voor een nummer (december)

Op de jaarlijkse 1712-dag op 17/12 lanceerde de muziekgroep 'Kids With Buns' de single '1712' als statement tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met dit nummer wil de groep het thema bespreekbaar maken en hulplijn 1712 in de kijker plaatsen.

Nieuwe websites

In 2020 lanceerde 1712 zijn nieuwe website voor volwassenen en minderjarigen. In 2020 kreeg de volwassenen-website 60.253 bezoekers, een stijging van 72% ten opzichte van 2019. In 2020 werden de 1712 websites aangepast waardoor de call-to-action 'bel, chat of mail met 1712' nog centraler kwam te staan.